

Position Paper ronde tafel toerisme

Een sterke gastvrijheidssector is van grote waarde voor Nederland

Toerisme en gastvrijheid zijn van grote economische én maatschappelijke waarde voor Nederland. De sector zorgt voor werkgelegenheid en bestedingen in heel het land en draagt bij aan aantrekkelijke, levendige steden en dorpen. Horeca speelt daarin een centrale rol: hotels, restaurants, cafés en fastservicebedrijven zijn plekken waar mensen elkaar ontmoeten, ontspannen, werken en samenkomen

Economisch belang

Uit de meest recente cijfers van het CBS ¹ blijkt dat de brede gastvrijheidssector in 2025 goed was voor 117,6 miljard euro aan bestedingen. De sector telde 781.000 banen, samen goed voor 458.000 fte. De horeca, met onder meer hotels, restaurants, cafés en fastservicebedrijven is een belangrijke subsector. In 2025 was de horeca goed voor een omzet van 33,9 miljard euro en 522.000 banen, samen goed voor 290.000 fte.

Sociaal-maatschappelijk belang

De waarde van de gastvrijheidsindustrie gaat veel verder dan alleen economie. De sector brengt mensen letterlijk en figuurlijk samen en maakt nieuwe ontmoetingen mogelijk. Het is een plek voor onthaasting en ontspanning, maar biedt tegelijkertijd ruimte voor congressen en zakelijke bijeenkomsten. Veel mensen hebben hun eerste (bij)baan in de horeca en leren daar samenwerken en wat echte gastvrijheid betekent. Lessen en ervaringen die je een leven lang meeneemt.

Daarnaast draagt de gastvrijheidssector bij aan de leefbaarheid en levendigheid van dorpen en (kleinere) steden. Niet alleen door de werkgelegenheid die de sector met zich meebrengt, maar ook doordat gasten geld besteden in lokale winkels en gebruikmaken van lokale voorzieningen en het openbaar vervoer.

De sector heeft het zwaar, marges staan onder grote druk

De winstgevendheid in de horeca staat onder grote druk. Horecaondernemers zijn de afgelopen jaren geconfronteerd met een opeenstapeling van lastenverzwaringen. De btw-verhoging op logies van 9% naar 21%, de stijgende energie- en inkoopkosten en vooral de sterk gestegen personeelskosten eisen hun tol. De forse stijgingen van het wettelijk minimumloon, en daarmee van de jeugdlonen, hebben grote impact op een sector waarin meer dan 50% van de werknemers jonger is dan 25 jaar.

De gevolgen worden inmiddels zichtbaar:

- Uit recent onderzoek van KHN onder hotellerieleden blijkt dat de gemiddelde bezettingsgraad in de eerste twee kwartalen van 2026 met bijna 10% is gedaald. Dat raakt niet alleen hotels. Hotelgasten besteden ook geld bij winkels, musea, culturele instellingen en recreatiebedrijven in de omgeving. Minder bezoekers betekent daardoor ook minder omzet en werkgelegenheid en minder levendige binnensteden en dorpskernen.
- Ook bij restaurants, fastservicerestaurants en café- en nightlifebedrijven zien we een daling. Daar nam het aantal bezoekers in het eerste halfjaar van 2026 met 3,3% af. Gasten geven met name minder uit aan eten.
- Ook de financiële positie van horecaondernemers verslechtert. Volgens Rabobank kampt 20% van de horecasector met problematische schulden en zag bijna 40% de winstgevendheid afnemen. Dit beeld wordt bevestigd door recent onderzoek dat KHN samen met NielsenIQ onder de leden heeft uitgevoerd. Daarin geeft 36% van de leden aan niet winstgevend te zijn. Uit het onderzoek blijkt bovendien dat ondernemers zich vooral zorgen maken over de sterk gestegen personeels- en inkoopkosten, maar ook over de dalende koopkracht van consumenten.

Als de plannen uit de Miljoenennota doorgaan, komen daar nog meer lasten bij. De plannen voor de alcoholaccijns, de belasting op leidingwater en de suikertaks zorgen voor extra kosten voor horecaondernemers. Iedere maatregel afzonderlijk lijkt misschien beperkt, maar de optelsom zet ondernemers steeds verder onder druk. Zij hebben de afgelopen jaren al veel kosten zelf opgevangen om de rekening voor hun gasten zo beperkt mogelijk te houden. Maar de marges zijn inmiddels flinterdun en de reserves raken op.

Dat is misschien een tijdje vol te houden, maar op de lange termijn gaat dit ten koste van noodzakelijke investeringen in verduurzaming en innovatie. Daarmee raakt het uiteindelijk aan de toekomstbestendigheid van de sector.

We kunnen het niet alleen

Ondernemers in onze sector houden niet van klagen en steken liever de handen uit de mouwen om het tij te keren. Daar

¹ Toeristische bestedingen met ongeveer 3 procent gestegen in 2025 | CBS

zijn we trots op. Tegelijkertijd kunnen we het niet alleen en hebben we ook de overheid nodig. Zelf hebben we ideeën over hoe het beter en efficiënter kan. We nodigen kabinet en politiek uit om daar samen werk van te maken.

Onze ideeën om de gastvrijheidssector meer vitaal en veerkrachtig te maken

- **Veranker toerisme en recreatie in de Nota Ruimte**

We zijn heel blij dat minister Herbert in haar Toerismebrief van 30 juni 2026 ² expliciet heeft benoemd dat de gastvrijheidssector een volwaardige plek in de ruimtelijke inrichting van Nederland verdient. De minister schrijft toe te willen werken naar 'een nadere uitwerking en verankering van recreatie en toerisme' in de definitieve versie van de Nota Ruimte. KHN roept de Tweede Kamer op dit streven te steunen.

- **Zorg op korte termijn voor lastenverlichting**

De sector heeft lastenverlichting nodig. Per saldo zijn de kabinetsplannen echter lastenverzwarend. Voor de korte termijn, in het Belastingplan 2027, zouden in ieder geval de aangekondigde verhoging van de alcoholaccijns en de verdere verhoging van de belasting op leidingwater moeten worden geschrapt.

- **Pak werkgeverslasten structureel aan**

Stijgende werkgeverslasten vormen een groot knelpunt voor horecaondernemers. We zijn daarom blij met de eerste stappen die het kabinet zet op het sociale domein. Er liggen scenario's voor een alternatieve invulling van de loondoorbetaling bij ziekte en er wordt gekeken hoe de Wet verbetering poortwachter efficiënter en minder kostbaar kan worden gemaakt. Deze beweging moet binnen het kabinet hoge prioriteit krijgen. Ook moet serieus worden gekeken naar het ontslagstelsel en de bijbehorende transitievergoedingen, te beginnen met de transitievergoeding wanneer een dienstverband eindigt na twee jaar ziekte. Daarnaast zijn de WW- en WIA-premies meer dan kostendekkend. Kortom: een nieuw sociaal akkoord is dringend nodig. KHN denkt daar graag over mee.

- **Stel een taskforce regeldrukreductie voor de gastvrijheidssector in**

Het is goed dat het kabinet de ambitie heeft om jaarlijks 500 regels te schrappen of te vereenvoudigen. Vooralsnog merken ondernemers daar op de werkvloer te weinig van.

Zoals ook in de Toerismebrief is benoemd, wordt binnen de Landelijke Raad voor Recreatie en Toerisme gewerkt aan een plan om de regeldruk in de gastvrijheidssector te verminderen. Er ligt een eerste lijst met 22 regeldrukpunten, waarvoor de sector zelf concrete ideeën heeft aangedragen om het beter en eenvoudiger te maken. Dit plan wordt binnenkort aangeboden aan de minister van EZ.

KHN stelt voor om een taskforce in te stellen, bestaande uit ondernemers en vertegenwoordigers van alle overheidslagen, om concreet met deze aanbevelingen aan de slag te gaan.

- **Stel een landelijke bovengrens aan de toeristenbelasting**

De toeristenbelasting stijgt fors, met name in Amsterdam en Utrecht. Amsterdam heeft met 12,5% van de netto kamerprijs al de hoogste toeristenbelasting van Europa. Als de plannen van de gemeente doorgaan, stijgt deze door naar 20% in 2030. Ook Utrecht kiest voor een forse verhoging. In heel Nederland is de toeristenbelasting in 2026 gemiddeld met 10% gestegen.

Steeds meer gemeenten gebruiken de toeristenbelasting om tekorten op hun begroting op te vangen. KHN roept het kabinet op het voortouw te nemen en samen met de VNG en gemeenten landelijke afspraken te maken om deze sterke stijgingen te stoppen. Als dat niet mogelijk blijkt, pleit KHN voor een landelijke bovengrens voor de toeristenbelasting via de Gemeentewet.

Wij geloven in de kracht van de sector en de belangrijke sociaal-maatschappelijke bijdrage die de horeca levert. Als KHN staan we voor onze leden en de sector. Voor de overheid willen we een betrouwbare, soms kritische, maar vooral constructieve partner zijn. Samen bereiken we meer. Onze deur staat altijd open en de koffie staat klaar voor een persoonlijk gesprek.

Udo Delfgou
Directeur Koninklijke Horeca Nederland

² Toerisme en recreatie | Tweede Kamer der Staten-Generaal